

Gelenekselden Çağdaş: İnsan Hakları Perspektifinden Güvenlik Paradigmasına İlişkin Bir İnceleme

From Traditional to Contemporary: An Examination of the Security Paradigm from a Human Rights Perspective

Özer ASLAN^a

Öz

Bu çalışma, güvenlik kavramının etimolojik kökeni olan Latince *securitas* teriminden yola çıkarak, kavramın tarihsel süreçte geçirdiği paradigmat dönüşümü ve insan haklarıyla kurduğu dinamik ilişkiyi analiz etmektedir. Araştırmada güvenlik; sadece endişeden arınmışlık halini ifade eden edilgen bir durum değil; nesnel, öznel, ontolojik ve kolektif boyutları kapsayan, tehditlerin bertaraf edilmesine odaklanan çok katmanlı ve yöntemsel bir yapı olarak ele alınmaktadır. Modern güvenlik paradigmasının kuramsal temelleri; Hobbes, Locke ve Rousseau'nun doğa durumu üzerinden geliştirdikleri otorite, özgürlük ve mülkiyet eksenli yaklaşımlarıyla ilişkilendirilmektedir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde hız kazanan küreselleşmenin, devleti yegâne referans nesnesi gören askeri ve realist anlayışı aşındırdığı; güvenliğin kapsamının ekonomik, sosyal, çevresel ve siber alanlara yayıldığı vurgulanmaktadır. Günümüzde sınır aşan suçlar, küresel salgınlar ve teknolojik riskler karşısında devlet merkezli bekâ anlayışının yerini birey odaklı "insani güvenlik" yaklaşımına

^a Dr. Öğretim Görevlisi., Polis Akademisi Başkanlığı , ozer.aslan@gmail.com , ORCID ID: 0000-0002-8531-4097

Bu makaleye atıf için/To cite this article: Aslan, Ö. (2026). Gelenekselden Çağdaş: İnsan Hakları Perspektifinden Güvenlik Paradigmasına İlişkin Bir İnceleme. Toplum ve Kimlik Dergisi, 3(1), 64-82. Doi 10.5281/zenodo.18445803

Geliş Tarihi (Received): 30.12.2025 / Kabul Tarihi (Accepted): 28.01.2026

bıraktığı görülmektedir. Araştırma sonucunda, güvenliğin salt bir savunma refleksi değil, bireyin temel haklarını gerçekleştirmesine imkân tanıyan siyasal bir zemin olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda, modern güvenlik politikalarının meşruiyetinin ancak insan onuru, eşitlik ve evrensel hakları önceleyen rasyonel bir denge üzerine inşa edilmesiyle mümkün olacağı, küresel istikrarın ise güvenlik ile insan haklarını güçlendiren bir perspektifle sağlanabileceği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Güvenlik, insan hakları, güvenlik paradigmaları, insan güvenliği küreselleşme.

Abstract

Tracing its etymological lineage to the Latin term *securitas*, this study analyzes the paradigmatic transformation of security throughout history and its dynamic interplay with the discourse of human rights. Rather than merely reflecting a passive state of freedom from anxiety, security is conceptualized here as a multifaceted and methodological construct—one that integrates objective, subjective, ontological, and collective dimensions while focusing on the active mitigation of threats. The theoretical underpinnings of modern security paradigms are examined through the classical "state of nature" frameworks of Hobbes, Locke, and Rousseau, whose inquiries into authority, liberty, and property remain foundational to contemporary security thought. Crucially, the research highlights how post-Cold War globalization has eroded the traditional realist and military-centric perspectives that long positioned the state as the exclusive referent object of security. As a result, the scope of security has expanded into the economic, social, environmental, and cyber domains. In an era defined by transnational crime, global pandemics, and burgeoning technological risks, the conventional focus on state-centric survival is increasingly yielding to a "human security" approach centered on the individual. The findings of this research suggest that security should not be viewed merely as a defensive reflex, but rather as a political foundation that enables the realization of fundamental rights. Ultimately, the study concludes that the legitimacy of modern security policies depends on a rational equilibrium that prioritizes human dignity, equality, and universal rights. Lasting global stability, therefore, is contingent upon a perspective that reinforces the synergy between security frameworks and human rights.

Keywords: Security, human rights, security paradigms, human security, globalization.

1. Giriş

Güvenlik, beşerî tarihin en erken evrelerinden itibaren bireysel ve kolektif mevcudiyetin korunması gayesiyle yaşamsal bir zorunluluk olarak tezahür etmiş, toplumsal düzenin ve siyasal istikrarın merkezine yerleşmiştir. Etimolojik olarak Latince "se" ve "cura" kelimelerinin terkihiyle oluşan "securitas" kavramı, Cicero'nun kavramsallaştırmasıyla endişeden arınmışlık ve eksiksiz bir yaşamın ontolojik zeminini ifade etmektedir. Ancak kavram, salt tehlikenin yokluğu gibi pasif bir tanımın ötesinde; bir öznenin sahip olduğu değerlere yönelik risklerin asgari düzeye indirilmesi, saldırı kaygısının bertaraf edilmesi ve öngörülemez olumsuz şartlar altında dahi zarar görme ihtimalinin tasfiyesi gibi çok katmanlı boyutlara sahiptir.

Tarihsel süreçte bireyin fiziksel korunma güdüsüyle ateş yakarak barınağını muhafaza etmesi ile modern bireyin risk yönetimi stratejileri arasında, varlığı koruma düşüncesi bakımından yapısal bir süreklilik söz konusudur. Ayrıca güvenlik; Buzan'ın vurguladığı üzere hayatta kalma gerçeğini merkeze alan bir kimlik muhafazası olduğu kadar, Waever'e ifade ettiği gibi toplumsal etkileşim sahasında özneler arası bir biçimde inşa edilen dinamik bir politik yapıdır.

Kavramın felsefi ve kuramsal meşruiyeti, özellikle 17. ve 18. yüzyıllarda olgunlaşan "doğa durumu" tasvirleri üzerinden şekillenmiş ve bu tartışmalar modern güvenlik paradigmasının teorik omurgasını oluşturmuştur. Hobbesçu perspektifte doğa durumu, insanların fitri bir eşitlik içinde ancak sürekli bir korku ve istikrarsızlık sarmalında yaşadığı bir düzlemi temsil ederken; güvenliğin tesisi mutlak ve güçlü bir siyasal otoritenin varlığına endekslenmiştir. Buna mukabil Locke, doğa durumunu rasyonel ve özgür bir zemin olarak niteleyerek güvenliği doğrudan temel hakların muhafazasıyla ilişkilendirmiş ve siyasal iktidarın meşruiyetini yönetilenlerin mülkiyet, hürriyet ve hayat haklarını koruma yükümlülüğüne dayandırmıştır. Rousseau ise güvenliği eşitliğin sürdürülmesinde aramış, toplumsallaşmanın getirdiği yozlaşmaların güvenlik algısını nasıl dönüştürdüğünü sorgulamıştır. Bu yaklaşımlar, günümüzün güvenlik-özgürlük dengesi tartışmalarına hem tarihsel hem de felsefi bir rehberlik sunmaktadır.

Modern çağda küreselleşmenin ivme kazanmasıyla beraber, Soğuk Savaş yıllarının devlet merkezli ve askeri odaklı realist güvenlik anlayışı ciddi bir genişleme ve derinleşme yaşamıştır. 11 Eylül saldırıları sonrasında güvenlik adına temel hak ve hürriyetlerin daraltılması hususu geniş bir alan bulmuş olsa da sınır aşan suçlar, küresel salgınlar, ekolojik krizler ve siber tehditler gibi asimetrik unsurlar, güvenliğin sadece askeri enstrümanlarla tesis

edilemeyeceğini kanıtlamıştır. Bu süreçte güvenliğin referans nesnesi devletten bireye doğru kaymış; ekonomik, sosyal ve çevresel katmanları içeren çok boyutlu bir güvenlik felsefesi doğmuştur. Söz konusu dönüşüm, ulus-devletlerin mutlak belirleyiciliğini zayıflatarak sivil toplum ve ulus-üstü organizasyonlar gibi yeni aktörleri sahneye çıkarırken, güvenliğin savunma stratejisi olmasının yanında insan onurunu merkezine alan onurlu bir hayatın inşası olduğu gerçeğini pekiştirmiştir.

Bu çalışmanın temel amacı, güvenlik paradigmalarının geleneksel devlet merkezli yapıdan insan haklarını önceleyen birey odaklı yaklaşıma doğru geçirdiği evrimi kuramsal bir zeminde irdelemektir. Araştırma süreci boyunca, güvenlik kavramının etimolojik ve tarihsel kökenlerinin modern tehdit algısı üzerindeki tesiri ile doğa durumu kuramcılarının meşruiyet zeminindeki rolü ve küreselleşmenin geleneksel güvenlik anlayışını nasıl bir değişim zorunluluğuna sevk ettiği temel araştırma soruları olarak ele alınmaktadır. Söz konusu hedefler doğrultusunda makalenin metodolojik kurgusu, nitel araştırma geleneği içerisinde literatür taraması ve kavramsal analiz yöntemleri üzerine inşa edilmiştir.

Çalışma, güvenlik kavramının tarihsel ve kuramsal dönüşümünü insan hakları perspektifiyle ele alan nitel bir araştırma niteliğindedir. Araştırmada kavramsal analiz ve karşılaştırmalı kuramsal çözümleme yöntemleri kullanılmıştır. Güvenlik kavramının etimolojik kökeni, tarihsel bağlamı ve teorik çerçevesi; klasik siyaset felsefesi metinleri ile çağdaş güvenlik çalışmaları literatürü esas alınarak analitik bir okuma süzgecinden geçirilmiştir. Bu doğrultuda Hobbes, Locke ve Rousseau'nun doğa durumu kuramları, modern güvenlik paradigmalarının teorik arka planını ortaya koymak amacıyla karşılaştırmalı biçimde incelenmiştir. Ayrıca Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenliğin askerî ve devlet merkezli bir anlayıştan ekonomik, sosyal, çevresel ve insani boyutları içeren çok katmanlı bir yapıya evrilişi, normatif analiz çerçevesinde insan hakları bağlamında değerlendirilmiştir. Söz konusu yöntemsel yaklaşım, güvenliğin tehdit yönetimi olmanın yanında bireyin temel haklarını gerçekleştirmesine imkân tanıyan siyasal ve toplumsal bir olgu olarak ele almayı mümkün kılmaktadır.

2. Güvenlik ve Hak İlişkisinin Felsefi ve Kuramsal Temelleri

Etimolojik kökeni incelendiğinde güvenlik kavramının, Latince "se" ve "cura" kelimelerinin birleşiminden doğan "securitas" terimine dayandığı görülmektedir (Arends, 2009: 4-5). Cicero'nun yaklaşımıyla bu Latince ifade, eksiksiz bir yaşamın temelini oluşturan endişeden

arınmışlık durumunu temsil etmektedir (Liotta ve Owen, 2006: 40). İlgili terminoloji sözlüğünde güvenlik; bir öznenin sahip olduğu değerlere yönelik herhangi bir riskin bulunmaması, dolayısıyla bu değerlere saldırı düzenleneceğine dair bir kaygı taşınmaması ve öngörülemeyen olumsuz şartlar altında zarar görme ihtimalinin ortadan kalkması şeklinde tanımlanmaktadır (Güvenlik Terimleri Sözlüğü, 2017: 256). Kelime anlamı itibarıyla tehlikenin yokluğu, emniyet hissi ve huzur hali olarak nitelendirilen güvenlik; ilk aşamada tehdit ve korkuya maruz kalma durumunu yansıtan edilgen bir boyuta, ikinci aşamada korku ve zararı doğuran etken boyuta ve son olarak bu tehditlerin bertaraf edilme yöntemlerine odaklanan metot boyutuna sahiptir (Erdoğan, 2013: 270).

Waever'e göre gündelik yaşamdaki "güvende olma" hissiyatı üzerinden bir güvenlik politikası kurgulamak ve bu alanı geleneksel söylemlerin dışına çıkararak farklı bir mana çerçevesinde değerlendirmek anlamına gelir. Esasen güvenlik, belirli aktörler tarafından kabul edilen kendine has kaideler ve eylem tarzları çerçevesinde, toplumsal bir etkileşim sahasında öznelarası bir biçimde inşa edilir. Söz konusu yapının bir parçası olan ulusal güvenlik de modern toplumdan neşet eden mutlak bir kriterle ölçülemeyecek bir derinliğe sahiptir (Waever, 1993: 4). Güvenlik olgusu askeri sınırların ötesine taşındığında, devletin istisnai tedbirler alma yetkisi ve egemenliği sarsabilecek tehdit algısı gibi karakteristik unsurlar korunur. Böylece herhangi bir birim dönemsel olarak temel savunma odağı haline gelebilir. Tarihsel süreçte bahsi geçen odak noktasına ilişkin merkezi rolü ekseriyetle askeri alan üstlenmiştir (Waever, 1993: 4).

Buzan'a göre güvenlik, devletler ile toplumların, kendilerine yönelik risk olarak gördükleri değişimler karşısında özgün kimliklerini ve bütünlüklerini muhafaza edebilme kapasitesi olarak betimlenmektedir. Bu kavramın merkezinde ise doğrudan hayatta kalma gerçeği yer alır (Buzan, 1991: 432). Saetnan ise güvenliğin dört temel anlam katmanından oluştuğunu savunur. Kavram bir boyutuyla tehlikeden uzak olmayı imleyen nesnel özgürlüğü, diğer boyutuyla korku ve kaygıdan kurtulmuş olmayı ifade eden öznel özgürlüğü kapsar. Ayrıca bireyin kendi öz benliğinin devamlılığını koruma ihtiyacını yansıtan ontolojik bir boyuta sahip olduğu ve toplumsal düzenin istikrarını sağlama amacına yönelik kolektif bir yönü de olduğu ifade edilebilir (Saetnan, 2018: 891).

İnsan hayatının ilk evrelerinden itibaren yaşamsal bir zorunluluk olarak beliren güvenlik, bireysel ve kamusal alanlarda sıkça başvurulan bir terim haline gelmiştir. Eski çağlarda barınağını yabani hayvanlardan korumak için ateş yakan birey ile günümüzde evini

sigortalatan kişi arasında, mevcudiyeti koruma düşüncesi bakımından bir fark yoktur (Sönmez, 2020: 35). Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, araştırmaların çoğunun güvenliği farklı şekillerde tanımladığı ve kavrama muhtelif anlamlar yüklediği görülmektedir. Güvenlik, tüm aktörler için hayati bir önem arz eden ve her kademede farklı bir içerik kazansa da özünde hepsi için vazgeçilmez bir gerekliliği temsil eden bir olgudur. Dolayısıyla güvenlik ihtiyacını, varlığı muhafaza etme ve sürdürme amacına yönelik tüm eylem biçimlerinin toplamı olarak değerlendirmek mümkündür (Bayraktar, 2015: 25). Genel bir ifadeyle güvensizlik ihtimallerinin tasfiye edilmesini simgeleyen güvenlik kavramı hem şimdiki zamanı hem de geleceği kapsayan bir perspektife sahiptir. Ancak insan yaşamını ve devletin bekasının temel dinamiklerinden biri olan bu kavrama ilişkin yeknesak bir tanım yapmak mümkün değildir (Sönmez, 2020: 35) Zira güvenlik, bireyin ontolojik durumunu da yakından ilgilendiren oldukça geniş bir kapsama sahiptir.

Hayatın idamesi için kaçınılmaz bir gereksinim olan güvenlik hissi, insanların muhtelif seviyelerde tecrübe ettiği endişelerin bütünsel bir ifadesidir. Tarihsel süreç incelendiğinde bireylerin, bu kaygılar doğrultusunda yerleşim birimlerini savunması kolay olan yüksek mevkiilerde tesis ettikleri ve kendilerini muhtemel saldırılara karşı korumak maksadıyla kesici aletler imal ettikleri görülmektedir. Bahsi geçen bu pratikler, insanlığın varoluşundan itibaren kesintisiz bir emniyet arayışı içinde olduğunu kanıtlar niteliktedir (Kavsıracı, 2023: 15). Hititlerden Asurlara, Mısır medeniyetinden Antik Yunan şehir devletlerine kadar uzanan geniş bir coğrafyada müşahade edilen çatışma ve uzlaşma dinamikleri ile devletlerin güçlenerek diğer yapılar üzerinde tahakküm kurma çabaları, güvenlik kavramının ilk resmi tezahürlerini şekillendirilmiştir (Kavsıracı, 2023: 18). Kavramın etimolojik kökenleri ve tarihsel gelişimine bakıldığında kavramını teknik bir yapıya sahip olmasının yanında insanın varlık ve hak mücadelesinin merkezinde konumlanan felsefi bir mesele olduğunu ortaya koymaktadır. Zira güvenlik, bireylerin ve toplumların dış kaynaklı risklerden korunmasının ötesinde, siyasi düzenin meşruiyetiyle, hürriyetlerin teminat altına alınmasıyla ve toplumsal huzurun sürekliliğiyle doğrudan ilintilidir.

“Doğa durumu” kuramı, insanların başlangıçta tabiat hâlinde ve sınırsız bir serbestiyet içerisinde yaşadıkları varsayımı üzerine inşa edilmiştir. İlerleyen süreçte bireyler, kendi aralarında akdettikleri bir sözleşme aracılığıyla siyasal toplumu kurmuş ve bu geçiş aşamasında özgürlüklerinin yalnızca zaruri gördükleri kısımdan feragat etmişlerdir (Aslan, 2023: 106). Yeni Çağda John Locke, Christian Wolff, Jean Jacques Rousseau, Samuel von

Pufendorf, Emer de Vattel ve William Blackstone gibi pek çok önemli düşünür doğal hukuk doktrinine bağlı kalmışlardır (Güneş, 2020: 55). Ancak doğa durumu kavramı söz konusu olduğunda Hobbes, Locke ve Rousseau isimleri temel referans noktaları olarak kabul edilir. Bu düşünürlerin her biri doğa durumunu zihni bir varsayım olarak ele almakla birlikte, kavrama yükledikleri işlevler ve geliştirdikleri perspektifler bakımından birbirlerinden ayırmışlardır (Kılıç, 2015: 100-101).

Hobbes'un yaklaşımında doğa durumu, insanların fitri bir eşitliğe sahip olduğu gerçeği üzerine kuruludur. Bazı bireyler fiziksel güç, zekâ veya kurnazlık bakımından üstünlük gösterse dahi, bu farklar yaşamın mutlak güvencesini sağlamaya yetmez. Dolayısıyla herkes aynı korku ve endişeleri paylaştığı için negatif bir düzlemde eşitlenmektedir. Hobbes ayrıca insanların akli melekeler yönünden de eşit olduğunu ve herkesin kendi muhakeme yeteneğine itimat ederek iyi-kötü, doğru-yanlış konusundaki yargılarını başkalarına karşı savunduğunu ileri sürer (Hobbes, 2022: 99-100). Hobbes'un bu tasviri, güvenlik kavramının insan doğası ve güç dengeleriyle kopmaz bağına ortaya koyarken, siyasal otoritenin meşruiyetini mutlak güvenlik ihtiyacına dayandırır. Fakat güvenliği sadece korku ve güvensizlik eksenli bir gereksinim olarak tanımlamak, bireysel hak ve özgürlük boyutunun ikincil planda kalmasına sebebiyet vermektedir. Bu noktada Locke, doğa durumunu daha iyimser bir pencereden değerlendirerek güvenliği özgürlükle bütünleşik düşünmüş ve insan haklarının teminat altına alınmasını siyasal nizamın asli vazifesi olarak konumlandırmıştır.

Locke'un perspektifine göre insan, doğuştan gelen eksiksiz bir hürriyete ve doğal hukukun sunduğu tüm imtiyazlardan sınırsızca istifade etme yetkisine sahiptir. Bu doğrultuda her birey, doğası gereği mülkiyetini, özgürlüğünü ve mal varlığını saldırılara karşı korumanın yanında doğal hukuk ihlallerini muhakeme etme ve suçun mahiyetine göre ölüm cezasına varan yaptırımlar uygulama yetkisini de kendinde bulur. Ancak Locke'a göre, bu koruma ve cezalandırma gücünü elinde bulunduran ortak bir otorite olmaksızın hiçbir siyasal yapının sürdürülebilirliği mümkün değildir. Dolayısıyla gerçek manada siyasal toplum, ancak bireylerin şahsi cezalandırma yetkilerini devrederek toplumun savunma ve yargılama gücünü tek bir merkezde birleştirmeleriyle vücut bulur (Locke, 1960: 259-260). Locke'a göre yöneticinin elindeki "kılıç" yani zor kullanma gücü, sadece onun şahsi menfaatleri için değil, kötülük yapanları caydırarak yasalarla uyumlu bir itaati sağlamak için verilmiştir. Dolayısıyla hükümet yetkisi, idarecinin kişisel yararına değil, toplumsal hak ve hürriyetlerin korunmasına hizmet eder (Locke, 1960: 105). Bu duruş, Locke'un siyasal düşüncesindeki birey merkezli yapının somut bir yansımasıdır. Devletin varlık sebebi bireyin doğal haklarını realize etmek

ve güvenceye almaktır. Siyasal iktidar, mülkiyetin korunması amacıyla yasa yapma ve toplumun ortak gücünü bu yasaların icrasında kullanma hakkına sahiptir. Locke, tüm bu yetkilerin münhasıran kamusal faydayı temin etmek için verildiğini, dolayısıyla iktidarın meşruiyetinin yönetilenlerin ortak iyiliğini gözetme yükümlülüğüne dayandığını vurgular (Locke, 1960: 189).

Locke'un yaklaşımı, siyasal iktidarı bireyin doğal haklarını korumakla yükümlü sınırlı bir araç olarak tanımlaması bakımından modern hak teorisinin temel taşlarından birini oluşturur. Ancak siyasal düzenin meşruiyetini büyük ölçüde mülkiyetin korunması ve yetkinin devri mantığı üzerine kurması, toplumsal eşitsizliklerin ve bağımlılık ilişkilerinin hangi aşamada ve nasıl ortaya çıktığı sorusunu ikincil planda bırakmaktadır. Rousseau ise tam da bu noktadan hareketle, siyasal tahakkümün kaynağını yetki devrinde değil, insanlar arasındaki bağımlılık ilişkilerinin tarihsel olarak inşa edilmesinde arayarak daha radikal bir sorgulamaya yönelir.

Rousseau'ya göre insanın doğa durumundaki varoluşu, öncelikle kendini koruma içgüdüsüne dayanır. Yaşamın sürdürülmesi temel kaygı olup, doğa insanın ihtiyaçlarını doğrudan karşılar. Bu aşamada insan, ne sevgiye dayalı toplumsal bağlar kurar ne de başkaları üzerinde tahakküm oluşturabilecek bir bağımlılık ilişkisi geliştirir. Zamanla çevresel koşullar, rekabet ve tehlikeler insanı bedensel yetilerini geliştirmeye zorlar. Dolayısıyla insan çevikleşir, mücadele etmeyi ve doğanın sunduğu araçları kullanmayı öğrenir. Ancak bu gelişim, toplumsal eşitsizliğe ya da kalıcı tahakküm ilişkilerine yol açmaz. İnsan türü çoğalıp farklı coğrafyalara yayıldıkça, iklimsel ve doğal farklılıklar yaşam tarzlarında çeşitlenmeye neden olur ve hayatta kalma mücadelesi giderek daha fazla emek gerektirir (Rousseau, 1761: 99-101).

Rousseau'nun düşünce sisteminde insanlar arasındaki karşılıklı bağımlılık ve ihtiyaç ilişkileri olmaksızın bir kişinin diğerini köleleştirmesi imkânsız bir durumdur. Bir tahakküm ilişkisinin kurulabilmesi için öncelikle kişinin, efendisinin yardımı olmadan yaşayamayacağı bir mecburiyet sarmalına düşürülmesi gerekir. Oysa doğa durumunda böyle bir mecburiyet yoktur, herkes kendi kendinin efendisidir ve "güçlünün yasası" tamamen işlevsiz bir iddiadan ibarettir (Rousseau, 1761:92). Rousseau'nun doğa durumu anlayışı, güvenlik ve mülkiyet merkezli siyasal açıklamaları aşarak, insanın toplumsallaşma sürecinde nasıl bağımlı ve tahakküm altına giren bir varlığa dönüştüğünü çözümlemeyi amaçlar.

Hobbes, Locke ve Rousseau'nun doğa durumu tasvirleri mukayese edildiğinde, güvenlik ve özgürlük kavramlarının farklı ağırlık merkezleriyle ele alındığı müşahade edilir. Hobbes için doğa durumu sürekli bir tehdit ve istikrarsızlık hali olduğundan, güvenlik ancak mutlak ve güçlü bir otoriteyle sağlanabilir. Locke ise doğa durumunu rasyonel, barışçıl, özgür bir zemin olarak nitelendirmiş ve güvenliğin temelini devredilemez hakların korunmasına hasretmiştir. Rousseau ise bu durumu en saf ve huzurlu evre olarak görmüş, ancak toplumsallaşmanın getirdiği yozlaşma ve eşitsizliklerin güvenliği tehdit eden ana unsurlara dönüştüğünü savunmuştur. Neticede Hobbes güvenliği otoriteye, Locke hakların muhafazasına, Rousseau ise eşitliğin sürdürülmesine dayandırmıştır. Bu üç farklı yaklaşım, güvenlik-özgürlük dengesini hem tarihsel hem felsefi boyutta tartışmaya açarak modern güvenlik paradigmalarının teorik temellerini atmıştır (Aslan ve Nohutçu, 2025: 159). Siyasetin sürekli gündeminde yer alan en kritik meselelerden biri olan güvenlik, insanların şiddetten ve tehditlerden uzak onurlu bir hayatı nasıl tesis edeceği sorusuna odaklanmaktadır. Günümüz dünyasında özgürlük ile güvenlik arasındaki hassas denge, toplumsal düzenin temel taşı olarak oluşturmaktadır (Aslan ve Nohutçu, 2025: 159). Bahsi geçen bu hassas denge uzun bir tarihsel derinliğe sahiptir.

Güvenlik ile özgürlük arasındaki gerilim ve denge tartışmaları kadim bir geçmişe sahip olsa da Batı literatüründe bu konu özellikle 11 Eylül 2001 saldırılarının akabinde çok daha hararetli bir biçimde gündeme taşınmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde vuku bulan terör eylemi, siyasi karar alıcılara temel hak ve hürriyetleri daraltma hususunda geniş bir alan sunmuştur. Bu dönemde hak ihlallerine maruz kalan bireylerin adalet mekanizmalarına erişimi ciddi şekilde zorlaşırken, kitleler hissettikleri derin korku sebebiyle devletin uygulamaya koyduğu sınırlayıcı politikalara genel itibarıyla bir itirazda bulunmamıştır (Şakar, 2024: 9). Öyle ki, mevcut olağanüstü şartlar altında hak ve özgürlük talebinde bulunmak, vatanseverlik değerleriyle bağdaşmayan bir tutum olarak nitelendirilmiştir (Waldron, 2003: 191). Bahsi geçen süreçte, gerçek hürriyetlerin tesis edilmesinin güvenliğin inşası için aslında ne denli merkezi bir mesele olduğu hususu ekseriyetle göz ardı edilmiştir.

Nihayetinde güvenlik kavramı, tarihsel tekâmül süreci içerisinde muhtelif mütefekkirler tarafından farklı boyutlarıyla irdelenmiş ve her dönemde kendisine özgün işlevler yüklenmiştir. Bu kapsamda güvenlik ve özgürlük arasındaki ilişkinin değişken bir tabiata sahip olduğu ve kimi zaman birbirini tamamlayan unsurlar, kimi zaman ise birbirine zıt kutuplar olarak tezahür edebileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla güvenliğin bireysel bir

ihtiyaç olmanın yanında toplumsal ve siyasal katmanlara sahip olan karmaşık bir olgu olduğu ifade edilebilir.

Geleneksel felsefi yaklaşımların güncel güvenlik tartışmalarına doğrudan ya da dolaylı bir rehberlik ettiği ileri sürülebilir. Ayrıca tarihsel değişimlerin güvenlik anlayışlarını da dönüştürdüğü; dolayısıyla klasik perspektiflerden modern ve çağdaş yaklaşımlara doğru bariz bir evrilmenin gerçekleştiği göz ardı edilmemelidir.

3. Geleneksel Paradigmalardan Yeni Güvenlik Anlayışlarına

Bir güvenlik olgusundan söz edebilmek için, bir varlığın mevcudiyetini sürdürmesi bağlamında mutlaka bir tehdit unsurunun bulunması zaruridir. Bahsi geçen tehditler hem içsel hem de dışsal kaynaklı çoklu bileşenlerden teşekkül edebilir. Önemli olan husus, tehdidin reel mevcudiyeti kadar, onun varlığına dair geliştirilen algıların da güvenlik kavramının inşası için kâfi gelmesidir (Bayraktar, 2015: 27). Diğer taraftan, "tehditlerin yokluğu" ifadesinin barındırdığı muğlaklığı gidermek adına kavram, "kazanılmış değerlerin zarar görme ihtimalinin asgari düzeyde tutulması" şeklinde formüle edilmiştir. Söz konusu yeni nitelendirmenin sağladığı açıklık, devletlerin askeri saldırı riskine karşı izlediği caydırıcılık politikalarıyla ortaya konulabilir. Bu perspektif sayesinde odak noktası, tehdidin var olup olmamasından ziyade eldeki değerlerin muhafazasına kaymaktadır. Bu doğrultuda güvenlik, "kimin için?" ve "hangi değerler için?" soruları üzerinden şekillenen temel bir çerçeveye oturtulabilir (Baldwin, 1997: 13). Bu iki kritik soruya verilen yanıtlar doğrultusunda güvenlik, devlet ya da birey eksenli bir rotaya girebileceği gibi, kapsamı da salt fiziksel unsurlardan sosyo-ekonomik ve toplumsal boyutlara kadar genişleyebilir. Böylece güvenlik, statik bir yapıdan sıyrılarak bağlamsal ve normatif nitelikleri olan dinamik bir sürece evrilir (Baldwin, 1997: 13).

Dolayısıyla güvenliğin, sabit ve tek boyutlu bir olgu olmaktan ziyade, içinde şekillendiği yapısal koşullarla birlikte anlam kazanan dinamik bir süreç olduğu görülmektedir. Referans nesnesi, kapsamı ve tehdit algıları bağlamsal olarak dönüşen güvenlik anlayışının, ulusal sınırların aşıldığı ve karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin derinleştiği küresel bir ortamdan bağımsız ele alınması mümkün değildir. Bu nedenle güvenlik olgusundaki dönüşümün açıklanabilmesi, küreselleşmenin uluslararası sistem üzerindeki yapısal etkilerinin incelenmesini zorunlu kılmaktadır.

Genel bir perspektifle küreselleşme; maddi ve manevi değerlerden süzülen birikimlerin ulusal ve yerel sınırları aşarak iktisadi, siyasi, toplumsal ve kültürel sahalarda müşterek bir zeminde dünya çapında yaygınlaşması süreci olarak betimlenebilir (Acar ve Urhal, 2007: 169). İnsanlık tarihindeki yapısal dönüşümlerin mimarı olan bu olgu, güvenlik algısını da kendi normatif ölçütleri doğrultusunda yeniden kurgulayarak, kuramsal altyapıları ve uygulama stratejilerini bir değişim zorunluluğuna sevk etmektedir (Koçal, 2019: 25). Söz konusu durum, devletlerarası askeri rekabete ve ordu odaklı diplomasiye dayanan geleneksel yaklaşımdan, devlet ile birey arasındaki münasebetleri temel alan içsel bir kategoriye doğru evrilmektedir (Koçal, 2019: 25). Devlet merkezli yapıdan bireyi odağa alan korumacı yaklaşıma geçiş, insani ve sürdürülebilir kalkınma ile insan güvenliği arasındaki korelasyonu daha belirgin kılmış ve bu durum uluslararası mecrada geniş bir tartışma sahası yaratmıştır (Brauch, 2008: 42).

Küreselleşme dalgasının beraberinde getirdiği en çetrefilli sorunların başında güvenlik unsuru gelmektedir. Sermaye, kültür ve moda gibi kavramlar ülke sınırlarını süratle aşarken; inanç sistemleri, imajlar ve suç bileşenleri de ulus-devletlerin egemenlik alanlarını zorlayarak kendilerine yeni yaşam alanları bulmaktadır (Şakar, 2025: 657). Organize suç şebekeleri, hak ihlalleri, küresel salgınlar ve teknolojik suçlar gibi sınır aşan sorunlara çözüm üretme mecburiyeti devletleri birbirine yakınlaştırmıştır. Bahsi geçen durum ise güvenlik anlayışında radikal değişimleri tetiklemiştir (Yenal, 2015: 311). Küreselleşmenin güvenlik disiplinine entegrasyonu, Soğuk Savaş sonrası arayışlarla eş zamanlı gerçekleşmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Batı dünyasında liberal ekonomilerin kendiliğinden yayılacağına dair hâkim olan iyimser hava, 1990'lı yılların sonuna doğru yerini hayal kırıklığına bırakmıştır. Zira bu büyük dönüşümün uluslararası güç dengelerinde bazı modifikasyonlar yapsa da yapısal bir devrim yaratmadığı kısa sürede anlaşılmıştır (Yılmaz, 2007: 51). Bu devingen ortam, sivil toplum kuruluşları, çok uluslu şirketler ve ulus-üstü organizasyonlar gibi devlet dışı yapıların güvenlik ekosisteminde yeni güç merkezleri olarak belirmesine imkân tanımıştır (Bayraktar, 2015: 40).

Soğuk Savaş'ı takip eden süreçte, küreselleşmenin etkisiyle tehdit olgusunda hem niceliksel bir artış hem de mahiyet itibarıyla bir çeşitlenme müşahade edilmiştir. Yeni dönemde tehditler salt askeri boyuta hapsolmayarak ekonomik, sosyal, çevresel ve sağlık gibi farklı katmanlara yayılmıştır. Klasik dönemdeki devletlerarası çatışma modeli yerini asimetrik bir karaktere bırakmıştır (Erdoğan, 2013: 269). Bilişim teknolojilerindeki devrimle beraber sermaye ve bilginin yanı sıra insanların dünya üzerindeki mobilite hızı da ivme kazanmıştır. Bu durum;

uluslararası göç hareketleri, organize suç, ekolojik tahribat, nükleer silahların yayılımı ve siber terörizm gibi küreselleşme kökenli yeni tehdit dizilerini beraberinde getirerek güvenlik sorunsalını çok katmanlı hale getirmiştir (Bayraktar, 2015: 40). Neticede risklerin kaynağını, zamanlamasını ve biçimini öngörmek neredeyse imkansızlaşmış, mücadelenin sınırları tüm küreyi kapsayacak şekilde genişlemiştir (Erdoğan, 2013: 269).

1990'lardan bu yana derinleşen karşılıklı bağımlılık hali, zamanla küreselleşme ile eş değer bir anlam kazanmış ve başlangıçta ağırlıklı olarak iktisadi boyutuyla tanımlanmıştır (Yılmaz, 2007: 51). Bu süreçte, kalkınma politikalarında yeni bir perspektif gerektiren “güvenlik olmadan kalkınmanın mümkün olamayacağı” tezi bir paradigma haline gelmiş, emniyet ile kalkınma stratejileri arasındaki bağlar yoğun biçimde müzakere edilmiştir. Özellikle uzun vadeli istikrarın tesisi için kalkınmanın bir mecburiyet olduğu gerçeği kuvvetle vurgulanmaktadır (Brauch, 2008: 42).

Küreselleşme, aktörlerin dış dünyaya daha açık hale geldiği kompleks bir sistemi ifade etmektedir. Bu dış çevre, yalnızca devletlerin dış politika davranışlarıyla açıklanamayacak kadar karmaşık olup, çok sayıda farklı aktörün karşılıklı münasebetleriyle şekillenmektedir. Uluslararası sistemdeki gelişmeler etkileşimi yoğunlaştırmış ve bunun sonucunda devletlerin geleneksel “sınır” ve “egemenlik” mefhumları erozyona uğramış, iç-dış politika arasındaki keskin çizgiler silikleşmiştir (Dedeoğlu, 2004: 3). Soğuk Savaş'ın bitimi, teknolojik ilerlemeler, 11 Eylül saldırıları, Arap Baharı ve bölgesel krizlerdeki değişimler, modern güvenlik anlayışının yeniden inşa edilmesindeki temel itici güçler olmuştur (Çıtak, 2017: 54-55).

Soğuk Savaş yıllarından itibaren güvenlik disiplinine, devleti ana referans nesnesi ve yegâne koruyucu otorite olarak kabul eden Realist Okul egemen olmuştur. Günümüzde “geleneksel yaklaşım” olarak nitelendirilen bu bakış açısında tehdit, büyük oranda askeri tehlikelerle özdeş kılınmış ve korunması gereken temel değer devletin bekası olarak tanımlanmıştır (Baysal ve Lülecı, 2015: 66). Devlet merkezli ve askeri odaklı bu dar kalıpların modern gelişmeleri açıklamada yetersiz kaldığı günümüzde yadsınamaz bir gerçektir (Çıtak, 2017: 51). Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle güvenlik kavramı ciddi bir genişleme yaşamış, askeri odaklı çalışmaların yerini sosyal, siyasal, ekonomik ve çevresel katmanlar almıştır (Bayraktar, 2015: 38). Küreselleşmenin ivmesiyle beraber, geçmişin “yapay” endişeleri yerini kapsamı ve derinliği artan “sahici” korkulara bırakmıştır. Söz konusu dönüşüm, geleneksel paradigmanın

aşınmasına ve yeni bir güvenlik perspektifinin doğuşuna zemin hazırlamıştır (Karabulut, 2009: 2).

Geleneksel ve modern güvenlik tasavvurları, esasen temel kuramsal tartışmalar neticesinde şekillenmiştir. Güç politikalarına ve çatışma gerçeğine odaklanan Realizm, disiplinin ana çerçevesini çizerken; Marksizm de güç mücadelesinin sürekliliği vurgusuyla bu kuramsal yapıya dahil olmuştur. Liberalizm ise iş birliği, ortak menfaat ve uluslararası organizasyonlara yaptığı vurguyla alternatifler sunsa da özünde geleneksel güvenlik sınırlarını aşamamıştır (Çıtak, 2017: 52). 20. yüzyılın küresel savaşları, güvenlik kavramının savaş olgusu üzerinden tanımlanmasına yol açmıştır. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası hızlanan küreselleşme ve sosyal güvenlik bilinci, devletlerin sistem üzerindeki mutlak belirleyiciliğini zayıflatarak yeni aktörleri sahneye çıkarmıştır. Sonuç olarak güvenlik, çok boyutlu bir yapıya bürünmüştür (Kavıracı, 2023: 19).

Disiplinlerarası bir perspektif ortaya koyan yeni güvenlik çalışmaları, klasik paradigmanın göz ardı ettiği meselelere odaklanarak güvenliğin konu ve aktör düzeyindeki hegemonyasına meydan okumuştur (Sandıklı ve Emeklier, 2012: 58). Söz konusu meydan okuma, referans nesnesini devletten bireylere, insanlığın tamamına yaymış ve savunmasız grupları hedef alan riskler karşısında askeri çözümlerin ötesinde yeni stratejilerin geliştirilmesini zorunlu kılmıştır (Brauch, 2008: 22-23).

4. Güvenlik Paradigmalarında İnsan Hakları Perspektifi

Bireyin, herhangi bir statüye ihtiyaç duymaksızın, yalnızca insan kimliğiyle onurlu bir hayat idame ettirmesini teminat altına alan temel prensipler, insan hakları mefhumunun özünü teşkil eder (Çağırın, 2020: 3). Bu doğrultuda insan hakları; insan onurunu merkezine alan, birbirinden ayrılması mümkün olmayan, birbiriyle kopmaz bağlara sahip, eşitlik temelli ve tüm insanlık için müşterek değerler manzumesidir (Kavıracı, 2024: 78-80). İnsan hakları; etnik köken, inanç, cinsiyet veya benzeri farklılıklar gözetilmeksizin tüm yeryüzünde geçerli olması hasebiyle evrensel; hiçbir şart altında vazgeçilemez olmaları yönüyle temel; iç içe geçmiş yapılarından dolayı bölünemez, insana yakışır bir yaşamın asli şartlarını oluşturmaları bakımından ise mutlak bir karakter arz eder (Aslan ve Nohutçu, 2025: 146-147).

İnsan tabiatının devredilemez bir unsuru olarak telakki edilen hakların sınırlarını kesin hatlarla çizmek güçtür ve zamanla yeni hak kategorilerinin neşet etmesine zemin hazırlamaktadır. Hukuki metinlere dahil edilmeden evvel ahlaki önermeler olarak beliren

insan hakları, pozitif hukuk tarafından tescil edilseler de aslında meşruiyetlerini kendi doğalarından alırlar. Bu nitelikleri gereği hakların kapsamı, toplumun kabul ettiği yeni ahlaki değer yargılarıyla sürekli bir dönüşüm ve yeniden inşa süreci içerisinde (Kovancı, 2022: 1538-1539). Küreselleşmenin getirdiği yeni şartlar, uluslararası mekanizmalar ve sözleşmeler, bireyin hem yerel hem de küresel ölçekte daha özerk bir konuma ulaşmasına aracılık etmiştir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra olgunlaşan insan hakları normları ve küresel aktörler arasındaki etkileşim ağları, bireyi devlet karşısındaki zayıf konumundan kurtararak hak ve hürriyetler bağlamında kuramsal düzeyde daha muktedir bir pozisyona taşımıştır (Erdoğan, 2013: 272).

Güvenlik tasavvurunun kapsamının derinleşmesiyle güvenliğin kim için, hangi sınırlar dahilinde ve hangi yöntemlerle sağlanacağı soruları etrafında alternatif arayışlar güç kazanmıştır. Bu çerçevede eleştirel, postmodern, feminist ve inşacı teorilerin sunduğu perspektifler, geleneksel güvenlik anlayışını ciddi bir sorgulamaya tabi tutmaktadır (Sandıklı ve Emeklier, 2012: 26). Küreselleşme olgusu, ulusal politikaların tesir alanını daraltmakta ve devletlerin radikal kararlar almasını güçleştirmektedir; zira artık ulus-devlet, ekonomik yönelimin tek belirleyicisi veya güvenliğin yegâne teminatı olma vasfını yitirmeye başlamıştır (Yenal, 2015: 311). Bireyler ve toplumlar arasındaki ilişkilerin karmaşıklaşmasıyla beraber tehditler de sınır aşan bir mahiyet kazanmış ve devletin bekası ile toplumun selameti her zaman birbiriyle örtüşmez hale gelmiştir (Dedeoğlu, 2004: 2). Günümüzde tehdit algısı rakip devletlerin yanında iç çatışmalardan, yoksulluktan, sosyal adaletsizlikten, küresel salgınlardan, ekolojik krizlerden ve doğal afetlerden beslenmektedir. Dolayısıyla modern dönemde güvenlik; küresel düzeyde demokrasi, insan ticareti, nükleer riskler, iklim krizi ve göç hareketlerini kapsarken; bireysel düzeyde ise temel gereksinimlerin ve insan haklarının muhafazasını içermektedir (Mavi, 2022: 257).

İnsan hakları ve güvenlik münasebetinin tarihsel ve teorik arka planı incelendiğinde, bu iki kavramın birbirini ikmal eden fakat zaman zaman gerilimli bir ilişki sarmalı oluşturan doğası dikkat çekmektedir. Güvenliğin salt devlet odaklı bir mesele olmadığı, bireysel ve toplumsal hakların korunmasıyla doğrudan ilintilidir. Bu bağlamda, güvenlik politikalarının insan haklarını önceleyen bir perspektifle dizayn edilmesi elzemdir.

Çağdaş dünyada beliren çok boyutlu tehditler, güvenlik ile insan hakları arasındaki muvazeneyi daha hassas bir noktaya taşımıştır. Güvenliğin sadece askeri enstrümanlarla tesis

edilemeyeceği; toplumsal huzur, ekonomik istikrar ve çevresel sürdürülebilirliğin de bu dengenin ayrılmaz parçaları olduğu söylenebilir. Dolayısıyla güvenlik anlayışı, insan haklarını tahkim eden ve genişleten bir pencereden değerlendirilmelidir. Günümüzde güvenlik algısının kültürel, teknolojik ve ekonomik etkenlerle iç içe geçmesi, hakların korunmasının ulusal sınırları aşarak uluslararası mekanizmalarla desteklenmesini zorunlu kılmaktadır. İnsan hakları temelinde yükselen bir güvenlik yaklaşımının hem devlet otoritesinin meşruiyetini pekiştirdiği hem de fertlerin topluma aidiyet hissini güçlendirdiği ileri sürülebilir.

Netice itibarıyla, insan hakları ve güvenlik arasındaki bağın tek boyutlu veya durağan olmadığı, sürekli evrilen toplumsal, siyasal ve iktisadi şartlar muvacehesinde yeniden anlamlandırılması gerektiği belirtilmelidir. Bu ilişkinin rasyonel ve dengeli bir zeminde kurulması hem ulusal hem de küresel düzeyde kalıcı barışın, adaletin ve istikrarın tesisi bakımından hayati bir öneme sahiptir.

5. Sonuç

Bu çalışma, güvenlik kavramının tarihsel tekâmülünü ve kuramsal dönüşümünü insan hakları perspektifiyle birlikte ele alarak, güvenliğin askerî bir savunma pratiği olmasının yanında bireyin varlık koşullarını, hak mücadelesini ve siyasal meşruiyeti doğrudan etkileyen çok katmanlı bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. İncelenen felsefi ve kuramsal yaklaşımlar, özellikle devlet merkezli ve askerî odaklı geleneksel güvenlik paradigmalarının, küreselleşmenin ürettiği çok boyutlu ve asimetrik tehditleri açıklamakta yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu bağlamda çalışma, güvenliğin tarihsel olarak devletin bekasıyla özdeşleştirilen dar çerçevesinin aşıldığını ve kavramın giderek bireyin onuru, toplumsal adalet ve sürdürülebilir kalkınma ekseninde yeniden tanımlandığını ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgular, küreselleşme süreciyle birlikte ulus-devletlerin klasik sınır, egemenlik ve iç-dış politika ayrımlarının belirginliğini yitirdiğini ve güvenliğin artık yalnızca ulusal düzeyde ve askerî araçlarla tesis edilemeyecek bir nitelik kazandığını göstermektedir. Sınır aşan suçlar, küresel salgınlar, çevresel krizler ve teknolojik tehditler, güvenliğin referans nesnesini devletten bireye doğru kaydırmış; insan güvenliği ve hak temelli yaklaşımlar güvenlik tartışmalarının merkezine yerleşmiştir. Bu süreçte, özellikle 1990’lardan itibaren derinleşen karşılıklı bağımlılık ilişkileri, “güvenlik olmadan kalkınmanın mümkün olamayacağı” anlayışını normatif bir paradigma hâline getirmiştir. Güvenlik, bu çerçevede silahlı saldırıların yokluğu, yoksulluktan, sosyal dışlanmadan ve sistematik hak ihlallerinden arındırılmış bir yaşam alanı olarak anlam kazanmaktadır.

Çalışmanın kuramsal katkısı, insan hakları ile güvenlik arasındaki ilişkinin ne tamamen çatışmacı ne de kendiliğinden uyumlu bir yapıya sahip olduğunu göstermesinde yatmaktadır. Aksine bu ilişki, değişen toplumsal, siyasal ve ekonomik koşullar doğrultusunda sürekli yeniden kurulan dinamik bir dengeye işaret etmektedir. Güvenlik politikalarının insan haklarını ikincilleştiren bir araç olarak kurgulanması, kısa vadede düzen sağlayıcı görünse dahi uzun vadede siyasal meşruiyeti zayıflatmakta ve toplumsal güvensizliği derinleştirmektedir. Buna karşılık insan haklarını merkeze alan güvenlik yaklaşımları hem devlet otoritesinin meşruiyetini güçlendirmekte hem de bireylerin topluma aidiyet ve güven duygusunu pekiştirmektedir.

Sonuç olarak çalışma, güvenliğin bireylerin temel hak ve özgürlüklerini fiilen kullanabilecekleri siyasal ve toplumsal zemini mümkün kılan kurucu bir unsur olarak ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Kalıcı barışın, toplumsal adaletin ve sürdürülebilir istikrarın tesisi, güvenlik ile özgürlük arasındaki ilişkinin rasyonel, hak temelli ve insan onurunu merkeze alan bir denge içerisinde kurulmasına bağlıdır. Bu bağlamda insan haklarını tahkim eden bir güvenlik anlayışı, çağdaş güvenlik paradigmalarının normatif meşruiyetini güçlendiren tamamlayıcı bir çerçeve sunmaktadır.

Kaynakça

- Acar, Ü., & Urhal, Ö. (2007). *Devlet-Güvenlik-İstihbarat-Terörizm*. Ankara: Adalet Yayınları.
- Arends, J. F. M. (2009). Homeros'dan Hobbes ve Ötesine: "Güvenlik" Kavramının Avrupa Geleneğindeki Boyutları. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6(22), 3–33.
- Aslan, Ö. (2023). *Anayasal Boyutuyla İnsan Hakları: Türkiye Örneği* (Yayın No. 833883) [Doktora Tezi]. İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul.
- Aslan, Ö., & Nohutçu, A. (2025). 1982 Anayasası'nda İnsan Hakları: Hürriyet ve Otorite Dengesine İlişkin Bir Değerlendirme. *Liberal Düşünce Dergisi*, (118), 145–165. <https://doi.org/10.36484/liberal.1630730>
- Baldwin, D. A. (1997). The Concept of Security. *Review of International Studies*, 23(1), 5–26.
- Bayraktar, G. (2015). *Siber Savaş ve Uluslararası Güvenlik Stratejisi*. Ankara: YeniYüzyıl Yayınları.

- Baysal, B., & Lüleci, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11(22), 61–96.
- Brauch, H. G. (2008). Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5(18), 1–47.
- Buzan, B. (1991). New Patterns of Global Security in the Twenty-First Century. *International Affairs*, 67(3), 431–451. <https://doi.org/10.2307/2621945>
- Çağırın, M. E. (2020). *Uluslararası Alanda İnsan Hakları* (Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi.
- Çıtak, E. (2017). *Güvenlik ve İstihbarat*. Ankara: Yeniüzyıl Yayınları.
- Dedeoğlu, B. (2004). Yeniden Güvenlik Topluluğu: Benzerliklerin Karşılıklı Bağımlılığından Farklılıkların Birlikteliğine. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 1(4), 1–21.
- Erdoğan, İ. (2013). Küreselleşme Olgusu Bağlamında Yeni Güvenlik Algısı. *Gazi Akademik Bakış*, 6(12), 265–292.
- Gemici, E., & Yılmaz, H. (2019). Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Açısından Havacılık Güvenliği. *Journal of Aviation*, 3(1), 15–27. <https://doi.org/10.30518/jav.550123>
- Güneş, M. A. (2020). *İnsan Hakları Hukukuna Giriş* (2. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Hobbes, T. (2022). *Leviathan: Bir Din ve Dünya Devletinin İçeriği, Biçimi ve Kudreti*. Ankara: Yapı Kredi Yayınları.
- Jackson, R. H., & Sørensen, G. (2013). *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*. Oxford: Oxford University Press.
- Karabulut, B. (2009). Küreselleşme Sürecinde Güvenlik Alanında Değişimler: Karadeniz'in Güvenliğini Yeniden Düşünmek. *Karadeniz Araştırmaları*, 6(23), 1–11.
- Kavsıracı, O. (2023). *Türkiye'deki İç Güvenlik Politikalarının Analizi*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Kavsıracı, O. (2024). *Türkiye'de Polislik: Tarihsel Süreç, Rol ve Yöntemler* (1. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

- Kılıç, Y. (2015). Hobbes, Locke ve Rousseau'da "Doğa Durumu" Düşüncesi. *Temaşa: Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, (2), 97–117.
- Koçal, A. V. (2019). Küreselleşme Sürecinde Güvenlik: Kriz, Toplumsal Hareketler, Otoriterleşme ve Resmî Şiddet. H. Acar (Ed.), *Kamu Güvenliği Politikaları: Yerelden Küresele* (ss. –). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kovancı, E. (2022). İklim Krizini Hak Temelli Yaklaşım Özelinde Değerlendirme. *İDEALKENT*, 13(37), 1535–1565.
- Liotta, P. H., & Owen, T. (2006). Why Human Security? *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, 7(1), 37–54.
- Locke, J. (1960). *Two Treatises of Government*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mavi, İ. (2022). İnsan Hakları Bağlamında Göçün Güvenlikleştirilmesi. *MSGSÜ Sosyal Bilimler*, 2(26), 252–268. <https://doi.org/10.56074/msgsusbd.1148047>
- Rousseau, J.-J. (1761). *Discourse on the Origin and Foundation of Inequality Among Mankind*. London: R. and J. Dodsley.
- Saetnan, A. (2018). Security. In B. A. Arrigo (Ed.), *The SAGE Encyclopedia of Surveillance, Security, and Privacy* (p. 891–895). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Sandıklı, A., & Emeklier, B. (2012). Güvenlik Yaklaşımlarında Değişim ve Dönüşüm. A. Sandıklı (Ed.), *Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri* (s. 3–71). Ankara: Bilge Adamlar Stratejik Araştırma Merkezi Yayınları.
- Sönmez, O. (2020). *Ulusal Güvenlikte Yapay Zekâ Kullanımı: ABD ve Çin Örnekleri* (1. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Şakar, Z. (2024). Psycho-Political Reasons of Rising Populism and Populist Movements. *Politik Psikoloji Dergisi*, 4(2), –. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14767537>
- Şakar, Z. (2025). A Study on the Psycho-Political Reasons for the European Union's Policy of Integration, Security, and Peace in Europe. *İctimaiyat*, 9(2), 645–663. <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1541878>.

T.C. İçişleri Bakanlığı, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı. (2017). *Güvenlik Terimleri Sözlüğü* (2. Bs.). Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Yayınları.

Waever, O. (1993). *Securitization and Desecuritization* (Vol. 5). Copenhagen: Centre for Peace and Conflict Research.

Waldron, J. (2003). Security and Liberty: The Image of Balance. *The Journal of Political Philosophy*, 11(2), 191–210.

Yenal, S. (2015). Küreselleşme Olgusunun Tanımı ve Mahiyeti. M. Terzi & S. Yenal (Eds.), *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm* (s. 295–318). Ankara: Sinopsis Yayınları.

Yılmaz, S. (2007). *21. Yüzyılda Güvenlik ve İstihbarat*. İstanbul: Milenyum Yayınları.

Yazar Katkı Oranı

Çalışma tek yazarlıdır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu makale insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.